

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Literární teorie

Výstavba básnického textu

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela
Náchod

Jaroslav Seifert - Večer na pavlači

Když vyšel měsíc nad náš dům,
který se chystal spáti,
posvítíl k nám, pak k sousedům,
zdi měly nové šaty.
Nebyly už tak strnulé
a v okně svazek cibule
zatřpytil se, byl zlatý.

A za dvě za tři chvíličky
pod zpuchřelými madly
i škopík, trochu od svíčky,
a na něm mokré hadry,
jako by naše nebyly
a špinavou zem nemyly,
zářily u zábradlí.

Šel jsem se dívat na pavlač.
Vtom někde v suterénu
ozval se křik a poté pláč.
- Pojd', zavři, bije ženu!
A maminka je v rozpacích.
Měsíc se schoval v oblacích
a tma přikryla scénu.

Dole to bylo nepěkné
a měli v bytě šváby.
Kdopak ti, noci, navlékne
tvé hvězdy na hedvábí?
Slýchal jsem: Chodí za jinou,
prý brunetku má s ofinou.
Tajemné okno vábí.

(Jaroslav Seifert. Maminka: 1966. Praha. Český spisovatel)

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela
Náchod

1. Vyberte správnou odpověď:
 - a) Báseň se dělí do 4 odstavců.
 - b) Báseň není strukturovaná.
 - c) Báseň je rozdělena do 4 strof.**
 - d) Báseň obsahuje dva uzavřené celky.

2. Text je napsán:
 - a) volným veršem
 - b) pravidelným veršem s písňovou intonací**
 - c) lyrizovanou prózou
 - d) veršem s nejasnou větnou stavbou

3. Pojmenujte druh lyriky, na kterém je báseň založena:
 - a) vlastenecká
 - b) intimní**
 - c) politická
 - d) reflexivní

4. Jaké je rýmové schéma výchozího textu:
 - a) a b a b c c d**
 - b) a b a b a a b
 - c) a b b a c c d
 - d) a b a b b b c

5. Které rýmové schéma ve verši převažuje?
 - a) sdružený
 - b) přerývavý
 - c) obkročný
 - d) střídavý**

6. Určete rytmus této básně:
 - a) trochej
 - b) daktyl
 - c) jamb
 - d) daktylotrochej**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.

7. Který z básnických obrazů můžeme označit jako epiteton?
- a) **tajemné okno**
 - b) mokré hadry
 - c) špinavá zem
 - d) nové šaty
8. Ve kterém verši nenajdete personifikaci?
- a) Zdi měly nové šaty
 - b) Měsíc se schoval v oblacích
 - c) Tajemné okno vábí
 - d) **A měli v bytě šváby**
9. Který verš pracuje s metaforou?
- a) Nebyly už tak strnulé/ a v okně svazek cibule
 - b) V domě to bylo nepěkné/ a měli v bytě šváby
 - c) **Kdopak ti, noci, navlékne/ tvé hvězdy na hedvábí**
 - d) Vtom někde v suterénu/ozval se křik a poté pláč
10. Ve kterém verši vystupuje lyrický subjekt do popředí nejvýrazněji?
- a) Když vyšel měsíc nad náš dům
 - b) **Šel jsem se podívat na pavlač**
 - c) A maminka je v rozpacích
 - d) Posvítil k nám, pak k sousedům
11. Ve které strofě se objevují výrazné dramatické prvky?
- a) 1 strofa
 - b) 2. strofa
 - c) **3. strofa**
 - d) 4. strofa
12. V básni lze nalézt:
- a) anaforu
 - b) epanastrofu
 - c) aliteraci
 - d) **apostrofu**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.

13. Posuďte, který slohový postup je v básni využit:

- a) úvahový
- b) výkladový
- c) **popisný**
- d) charakteristika

14. Jakým způsobem pracuje básník s kontrastem? S kterým motivem se tento prvek pojí?

Metoda kontrastu se pojí s motivem měsíce (zatřpytil se, zlatý, zářily – usínající dům/klid x tma, měsíc v oblacích – křik, pláč, neklid – dramatizace situace)

15. Zhodnoťte využití jazykových prostředků v textu. Uveďte příklady slov příznakových.

Básník volí jazykové prostředky z různých jazykových vrstev – slova neutrální/běžná pro dokreslení situace x slova příznaková (hadry, škopík, chvilinka), knižní tvary (spáti) i básnické figury a tropy.

16. Znáte nějaké další básnické sbírky Jaroslava Seiferta?

Město v slzách

Sama láska

Slavík zpívá špatně

Poštovní holub

Jablko z klína

Jaro, sbohem

Šel malíř chudě do světa

Přilba hlíny

Zhasněte světla

Světlem oděná

Chlapec a hvězdy

Halleyova kometa

Morový sloup

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.